

Міністерство освіти і науки України,
Інститут педагогіки НАПН України,
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»,
Телавський державний університет імені Я. Гогебашвілі (Грузія),
Педагогічний університет імені Комісії національної освіти у Кракові,
Державна Академія прикладних наук у м. Хелм (Польща),
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького,
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

ПОЧАТКОВА ОСВІТА: ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III-ї Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(27 жовтня 2022 року)

НІЖИН

Міністерство освіти і науки України,
Державна вища професійна школа у м. Хелм (Польща)
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (Україна)
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького (Україна)
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка (Україна)
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя (Україна)
Управління освіти Ніжинської міської ради Чернігівської області

ПОЧАТКОВА ОСВІТА: ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

III-ї Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(27 жовтня 2022 року)

**27 жовтня 2022 року
НІЖИН**

УДК 378:373.3](063)

П65

Рекомендовано до друку Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М.Гоголя)
Протокол № 4 від 27.10.2022 р.

Редакційна колегія:

Турчин Тамара Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, голова організаційного комітету конференції;

Гордієнко Тетяна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи. Збірник матеріалів III-ї Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Ніжин, 27 жовтня 2022 року. Укладач: Т.В.Гордієнко. Ніжин: НДУ ім. М.Гоголя, 2022. 116 с

Збірник містить матеріали III-ї Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи», проведеної 27 жовтня 2022 р. в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя.

У збірнику матеріалів конференції друкуються тези наукового характеру та дискусійні публікації з професійної тематики, у яких відображені результати роздумів, міркувань, наукових пошуків, методичних розробок учених, викладачів, аспірантів, вчителів та вихователів, магістрантів та студентів, присвячені дослідженню актуальних проблем початкової освіти.

Збірник видано в авторській редакції мовою оригіналу.

За точність викладеного матеріалу, достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей відповідають автори публікацій.

УДК 378:373.3](063)
© НДУ ім. М. Гоголя, 2022
© автори статей, 2022

відповідно до мовної ситуації; адекватно розуміти усну й писемну мову та відтворювати її зміст у необхідному обсязі, створювати власні висловлювання різної жанрово-стилістичної й типологічної належності [5].

Комунікативна компетенція – термін, що позначає знання мови (рідної та нерідної), її фонетики, лексики, граматики, стилістики, культури мови, володіння цими засобами мови та механізмами мови – говоріння, аудіювання, читання, письма – в межах соціальних, професійних, культурних потреб людини. Комунікативна компетенція – одна з найважливіших характеристик мовної особистості, яка набувається в результаті природної мовленнєвої діяльності і в результаті спеціального навчання [2, с. 98].

Отже, процес формування комунікативної компетентності майбутніх педагогів початкової школи є складною динамічною системою, яка охоплює низку взаємопов'язаних компонентів, серед яких: мотиваційний, когнітивний, операційно-технологічний, особистісний і рефлексивний. Виділені компоненти є провідними у процесі формування цієї якості і відображають специфіку комунікативної підготовки майбутніх вчителів початкової школи.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. К. : Довіра, 2017. – 205 с.
3. Кравцова І. А. Особливості формування комунікативної компетенції [Електронний ресурс]. Режим доступу: <file:///C:/Users/Admin%20PC/Downloads/3174>
4. Нова українська школа [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/2016/12/05/konczepczyia.pdf>
5. Семенюк О. А., Паращук В. Ю. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2014. 240с.
6. Фенцик О.М., Педагогічна комунікація: *практикум для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта» освітнього ступеня магістр*. Мукачево: вид-во МДУ, 2019. 162с.

Кравець Н.П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психокорекційної педагогіки та реабілітології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОБОТИ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ З УЧНЯМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ

Орієнтація вітчизняної системи освіти на світові та європейські стандарти сприяла спрямуванню державної політики щодо запровадження інклюзивного навчання з метою забезпечення права кожної дитини навчатися у закладі загальної середньої освіти зі створенням їй необхідних для цього умов, що передбачає спеціальну підготовку освітнього середовища та педагогів. З огляду на це, в основу рекомендацій концепції “Нова українська школа” покладено ідею розвитку особистості учнів, їхніх творчих здібностей на засадах загальнонаціональної та загальнолюдської культури та взято курс на діяльнісно-компетентнісний підхід, що стосується й учнів з особливими освітніми потребами (далі: учні з ООП), які навчаються в умовах інклюзії. Завдяки державним постановам втілено в життя

заклик: «усі різні – усі рівні». Це дало змогу учням з ООП навчатися разом з дітьми з типовим розвитком.

Теоретико-методичні аспекти інклюзивної освіти розглянуто в роботах Н. Дятленко, А. Заплатинської, А. Колупаєвої, О. Кучерук, Т. Лормана, Ю. Найди, К. Островської та ін. Питання підготовки сучасного вчителя до роботи з дітьми з ООП в умовах інклюзії розглянули М. Буйняк, Е. Данілавічюте, І. Демченко, А. Колупаєва, Н. Кравець, І. Кузава, О. Таранченко та ін.

Зважаючи на сучасний стан суспільства – пандемія коронавірусу Covid-19, російська агресія проти України, багато дітей з ООП пережили жахи військового лихоліття, що призвело до різноманітних фізичних і поведінкових порушень. Частина дітей замкнулася й перестала спілкуватися як з рідними, так і з учителями, з однокласниками. Вони зі значними труднощами почали оволодівати знаннями й уміннями. Побороти це допоможе активна праця педагогів, насамперед асистентів учителів. Проте інклюзивне навчання потребує спеціально підготовлених фахівців, які зуміють належно організувати навчання дітей з ООП. «Ефективність навчання дітей з особливими освітніми потребами залежить від належної координації зусиль ... педагогів інклюзивних і спеціальних шкіл, представників державних і громадських органів, батьків дітей» [1, с. 145-146].

Бажано, щоб асистент учителя мав спеціальну освіту. Адже асистент учителя, який має спеціальну освіту – це посередник між учителем, учнями класу і дитиною з ООП та батьками дітей з типовим розвитком і батьками дитини з ООП. Він мотивує учнів до оволодіння знаннями й навичками, необхідними для успішної соціалізації в мікро-та макросоціумі. Тому має оволодіти компонентами готовності до роботи в інклюзивному класі: мотиваційним, когнітивним, рефлексивним. Це дасть змогу асистенту вчителя усвідомити себе суб'єктом інклюзивної освіти. Наші спостереження свідчать, що переважає мотиваційний компонент.

Також необхідний високий рівень емпатії, комунікативна толерантність, комунікабельність. Емпатія сприяє погодженню міжособистісних стосунків як регулятор соціальної поведінки, позитивно впливаючи на процес соціально-психологічної адаптації дітей. Неабияке значення має наявність знань про індивідуальні, типологічні, психічні та фізичні особливості дітей з ООП, відсутність соціальних стереотипів. Асистент учителя також має володіти уміннями правильно уявляти, які емоції переживає учень – позитивні чи негативні, як оцінює оточуючий світ. Для цього необхідно дотримуватися індивідуального підходу.

Особливу увагу асистент учителя звертає на стан спілкування дитини з ООП з педагогами, однокласниками, шкільними друзями, рідними. Залучити дітей до спілкування допоможе запровадження технології сторітеллінгу, за якої діти оволодіють аудіювальними уміннями, що є основою для комунікативних, які забезпечують продукування діалогічного та монологічного мовлення. Технологія сторітеллінгу навчає учнів слухати чуже мовлення і продукувати власне, внаслідок чого відбувається активна взаємодія між комунікантами (учителем і учнями), психологічний комфорт, впевненість, оцінка мовлення слухачами, адекватна самооцінка [2, с. 83].

Водночас застосовує діалогові технології, що забезпечують формування позитивної самооцінки, розвиток і корекцію діалогічного та монологічного мовлення. З'являється інтерес до почутого, що знайоме й цікаве для учнів. Дидактично організований діалог завдяки евристично спрямованим запитанням, бесідам евристичного спрямування сприяє розвитку пізнавальної активності. Важливо, щоб учні висловлювалися чітко, правильно і змістовно, що досягається завдяки запровадженню комунікативних ситуацій.

Опора на комунікативно-діяльнісний підхід забезпечує формування, удосконалення й корекцію усіх видів мовленнєвої діяльності, насамперед усного мовлення: аудіювання та говоріння. Учні стають активнішими, відбувається корекція пізнавальних психічних процесів, навчаються міркувати, доводити власне ставлення до почутого, дотримуючись у розмові критичності й толерантності.

Список використаних джерел

1. Кравець Ніна. Впровадження інклюзивного навчання в зарубіжних країнах //Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка, 2018. № 2. С. 139-146.

2. Кравець Н. П. Сторітеллінг як технологія творчого розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями на уроках літератури в умовах спеціального та інклюзивного навчання. *Topical issues of pedagogy: Collective monograph.* – Edizioni Magi, Roma, Italy, 2019. PP. 80-102.

3. Кравець Н., Шубала Г. Деякі аспекти роботи асистента вчителя з учнями з особливими освітніми потребами. Актуальні проблеми ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції /За ред. М. Шеремет, А. Шевцова, А. Заплатинської. К.: Альянт, 2021. С. 120-124.

Кривунь Т.А., здобувачка вищої освіти ОП Початкова освіта факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ ПОНЯТТЯ «САМОПРЕЗЕНТАЦІЯ»

Здатність налагоджувати стосунки з найближчим соціальним оточенням, а відтак ефективно взаємодіяти, спілкуватись і співпрацювати є передумовою суб'єктивного благополуччя особистості. Методика навчання української мови ставить перед собою завдання не лише розвиток окремих умінь у здобувачів початкової школи, реалізація яких проявлятиметься в навичках, а й формування учня у комплексному поєднанні умінь самопрезентації.

З цих позицій актуальним є формування умінь самопрезентації учнів початкових класів.

Феномен самопрезентації вперше з'явився у працях І. Гоффмана як набір соціальних ролей. Вивчення різних аспектів самопрезентації особистості були представлені у роботах Н. В. Амяги, Г. В. Бороздіної, Д. Бос, Р. Ковальські, М.Лірі, Р. Майер, Д. Майерса та ін. Дослідження самопрезентації як соціально-психологічного феномену здійснили вітчизняні дослідники (А. Кононенко, О. Капустюк, Т. Чигирин). Зарубіжні науковці розглянули основні фактори самопрезентації та їхній вплив на бізнес-перемовини (А. Мазекієне та К. Пелецкіс), особливості самопрезентації під час інтерв'ю для працевлаштування та власне виконання робочих завдань (М. Баррік, Дж. Шеффер, С. ДеГрассі).

Здійсимо аналіз підходів науковців до поняття «самопрезентація».

На сьогоднішній день самопрезентація стала об'єктом вивчення цілої низки наук, таких як філософія, політологія, соціологія, психологія, педагогіка. Традиційно самопрезентація сприймається як процес пред'явлення оточенню людиною власного образу. Найбільш ґрунтовно дана проблема розроблена в межах концепції символічного інтеракціонізму (Дж. Мід, Ч. Кулі, Г. Блумер), де самопрезентацію тлумачать як безпосередню міжособистісну взаємодію, найважливішою особливістю якого визнається здатність людини «брати роль іншої», уявляти, як її приймає